

PRZEGLĄD

SOCJOLOGICZNY

„Pragniemy (...) zmanifestować, że pismo nie ma wyrażać poglądów jakiegoś «kierunku» czy «szkoły», lecz reprezentować polski ruch socjologiczny w ogóle”.

(Florian Znaniecki w liście do Ludwika Krzywickiego, w związku z przygotowaniem I tomu „Przeglądu Socjologicznego”, październik, 1929 r.)

PRZEGLĄD

SOCJOLOGICZNY

tom LXIV/4

2015

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE
90-505 Łódź, ul. M. Skłodowskiej-Curie 11
tel. (42) 665-54-59; fax: (42) 665-54-64
Sprzedaż wydawnictw: (42) 66-55-448, <http://sklep.ltn.lodz.pl>
<http://www.ltn.lodz.pl> e-mail: biuro@ltn.lodz.pl

REDAKCJA NACZELNA WYDAWNICTW
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Krystyna Czyżewska, Edward Karasiński
W. Małgorzata Krajewska (redaktor naczelny), **Henryk Piekarski, Jan Szymczak**

RADA REDAKCYJNA

David Brown, Krzysztof Górlach, Władysław Markiewicz, Harri Melin, Fritz Schütze
Kazimierz M. Słomczyński, Antoni Sulek, Piotr Sztompka, Lynda Walters
Włodzimierz Wesolowski, Włodzimierz Winclawski, Marek Ziółkowski

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Zbigniew Bokszański, Marek Czyżewski – z-ca red. naczelnego, **Kaja Kaźmierska**
Jolanta Kulpińska – redaktor naczelny, **Krystyna Lutyńska, Paweł Starosta**
Wielisława Warzywoda-Kruszyńska

REDAKTORZY TOMU

Krystyna Lutyńska, Sylwia Męćfal

SEKRETARZ REDAKCJI: **Iwona Kociemska**

REDAKTORZY JĘZYKOWI: **Agnieszka Zytka, James Hartzell**

REDAKTOR STATYSTYCZNY: **Maria Szymczak**

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

Ireneusz Bialecki, Andrzej Boczkowski, Adam Czabański, Krzysztof Czekaj
Adrian Hatos, Małgorzata Jacyno, Iwona Jakubowska-Branicka, Krystyna Janicka
Katarzyna Kaniowska, Marek Krajewski, Andreas Langenohl
Peter Millward, John Moores, Janusz Mucha, Wojciech Pawlik
Włodzimierz Piątkowski, Andrzej Piotrowski, Andrzej Rychard
Andrzej Sadowski, Lynda Walters, Krzysztof Wielecki, Włodzimierz Winclawski

Wydano z pomocą finansową Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
oraz Dziekana Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego

Czasopismo jest indeksowane w bazach ERIH Plus, Copernicus i znajduje się na liście ministerialnej
czasopism punktowanych. Artykuły czasopisma w elektronicznej wersji są dostępne
w bazach CEJSH, CEEOL, EBSCOhost, Proquest oraz na portalach ePNP i IBUK.

Copyright by Łódzkie Towarzystwo Naukowe – Łódź 2015

ISSN 0033-2356

Wydanie I, wersja drukowana pierwotna

PROJEKT OKŁADKI: Hanna Stańska

Opracowanie komputerowe: „PERFECT” Marek Szychowski, tel. 42 215-83-46

Druk: 2K Łódź sp. z o.o., ul. Płocka 35/45, www.2k.com.pl, 2k@2k.com.pl

NAKLAD: 220 egz.

SPIS TREŚCI *CONTENTS*

Od redakcji	7
ARTYKUŁY ARTICLES	
Grażyna Woroniecka Recenzje naukowe jako materiał badawczy	9
<i>Academic Reviews as Research Material</i>	
Katarzyna Grzeszkiewicz-Radulska, Aneta Krzewińska O tym, jak napisać biografię naukową (łódzka szkoła metodologiczna)	27
<i>How to Write a Scientific Biography (The Lodz Methodological School)</i>	
Krzysztof Tomanek, Grzegorz Bryda Odkrywanie postaw dydaktyków zawartych w komentarzach studenckich. Analiza treści z zastosowaniem słownika klasyfikacyjnego	51
<i>Exploring Attitudes of Educators Based on Students Comments. Content Analysis Using a Classification Dictionary</i>	
Katarzyna Szkaradnik W „mechanizmach swoich czasów”. O napięciach między perspektywą prywatną a ideologiczną w tekstach Jana Szczepańskiego, Jana Wantuły i Józefa Pilcha	83
<i>“The Mechanisms of Their Times” – the Tensions Between Private and Ideological Perspectives in the Works of Jan Szczepański, Jan Wantuła and Józef Pilch</i>	
Krzysztof Rosa Listy pożegnalne niedoszłych samobójców. Analiza treści	103
<i>Suicide Notes Left by Persons Attempting Suicide. A Content Analysis</i>	

RECENZJE*REVIEWS*

- Mario Callegaro, Katia Lozar Manfreda, Vasja Vehovar, *Web Survey Methodology*,
London: Sage Publications, 2015 – rec. Wojciech Jabłoński 129
- Robert K. Yin, *Studium przypadku w badaniach naukowych. Projektowanie
i metody*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2015,
tłum. Joanna Gilewicz – rec. Katarzyna Księżopolska 134
- Kaja Kaźmierska, Katarzyna Waniek, Agata Zysiak, *Opowiedzieć uniwersytet.
Łódź akademicka w biografach wpisanych w losy Uniwersytetu Łódzkiego*,
Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015
– rec. Joanna Wawrzyniak). 141

KRONIKA*CHRONICLE*

- Sprawozdanie z obchodów 70-lecia socjologii łódzkiej – Renata Dopierała 145
- „Zajmować się nauką w sposób wolny”. Z dr. Arturem Szczepańskim
rozmawia Katarzyna Szkaradnik 153

OD REDAKCJI

Wspólną cechą artykułów publikowanych w tym tomie „Przeglądu Socjologicznego” jest zastosowanie tekstów pisanych jako materiału badawczego. Nierzadko teksty pisane traktowane są przez socjologów jako oczywiste, nieproblemатyczne i w pewnym sensie transparentne źródła wiedzy. Tymczasem zamieszczone w tym numerze artykuły wskazują na olbrzymie zróżnicowanie w obszarze tekstów pisanych i miejsc ich pozyskiwania (od internetowych komentarzy poprzez prywatne listy do oficjalnych raportów); wielorodność stosowanych wobec tych materiałów metod (od klasycznej metody badania dokumentów osobistych po nowe metody analizy jakościowej i ilościowej); różnorodność perspektyw, za pomocą których można teksty pisane interpretować (reprezentowane są bowiem nie tylko perspektywy socjologiczne, ale także literaturoznawcze i pochodzące z dziedziny antropologii kulturowej) oraz wielość zagadnień społecznych i kulturowych, do których dostęp umożliwia analiza tekstów pisanych.

Przedstawiamy także trzy recenzje książek wydanych w 2015 roku. Dwie z nich dotyczą odmiennych orientacji metodologicznych: sondażowych badań internetowych (*Web Survey Methodology*) i wykorzystania studium przypadku w badaniach naukowych (polskie wydanie znanej książki Roberta K. Yina). Wraz z trzecią recenzją nawiązujemy do tematyki akademickiej dominującej w artykułach zawartych w tym tomie i przyglądamy się książce, która stanowi próbę „opowiedzenia uniwersytetu” poprzez biografie osób związanych z Uniwersytetem Łódzkim.

W dziale „Kronika” proponujemy sprawozdanie z niedawnych obchodów 70-lecia łódzkiej socjologii, które stanowiły okazję do refleksji nad przeszłością oraz współczesnością socjologii na Uniwersytecie Łódzkim oraz nad ogólną sytuacją socjologii jako dyscypliny. Drugim elementem „Kroniki” jest wywiad z synem Jana Szczepańskiego, Arturem Szczepańskim. Dzięki temu wywiadowi wspominamy postać jednego z najwybitniejszych polskich socjologów XX wieku, a pośrednio także rolę, jaką profesor Szczepański odegrał w historii Uniwersytetu Łódzkiego i łódzkiej socjologii.

PRZEGLĄD SOCJOLOGICZNY, TOM 64/4, 2015

ABSTRACTS / STRESZCZENIA

GRAŻYNA WORONIECKA

Dr hab. Prof. UW, Instytut Stosowanych Nauk Społecznych

Uniwersytet Warszawski, Poland

e-mail: gworoniecka@wp.pl

RECENZJE NAUKOWE JAKO MATERIAŁ BADAWCZY

Streszczenie

Celem artykułu jest wykazanie, że teksty recenzji naukowych, zwłaszcza oceniające tak zwane „prace na stopień”, można wykorzystać jako istotne źródło badań empirycznych z zakresu socjologii wiedzy naukowej. Ich względna dostępność publiczna oraz skonwencjonalizowana forma ułatwiają dostęp do tego źródła. Zastosowanie strategii interpretacyjnej wynikać musi ze struktury problemu badawczego. Materiały te można z pożytkiem badać pod kątem mikroprocesów społecznych regulujących dostęp do stopni naukowych, mezoprocessów instytucjonalnych, takich jak szkoły naukowe itp., a także makroprocesów kulturowych i społecznych skutkujących przesuwaniem się priorytetów w ocenach, zacieraniem granic dyscyplinowych czy modami w nauce. Niniejsze opracowanie ukazuje wartość tekstów recenzji dla potrzeb analizy, głównie fenomenologiczno-etnometodologicznej: takie ukierunkowanie pozwala odślaniać związki perspektywy naukowej (tu: socjologicznej) ze strukturami rozumowań potocznych, ale też z kontekstami ideologicznymi, perspektywami innych profesji i dyscyplin naukowych.

Słowa kluczowe: kontekst instytucjonalny, procedura krytyczno-naprawcza, sąsiedztwo, rozumowanie potoczne, przesunięcie (przemieszczenie) sensu

ACADEMIC REVIEWS AS RESEARCH MATERIAL

Abstract

This paper presents academic reviews as a special sort of research material, with unique value for the sociology of scientific knowledge. They are relatively easily available and conventionalized to large extent, which makes them a very effective source of data in terms of their use. Of course the strategy of interpretation of the data included in reviews depends on the structure of the research problem. The material may be usefully analyzed in terms of micro processes that regulate the access to academic degrees; it may be interpreted in terms of cultural and institutional mezzo processes, such as, e.g., scientific educational institutions; and last but not least, it may be used as data for studying macro processes that affect shifting research priorities or blurred boundaries among disciplines. My aim is to illustrate a ‘density’ of texts of reviews, mainly for phenomenological and ethnomethodological analysis. Such a direction makes it possible to explore empirically not only practical relations between scientific (here: sociological) perspectives and structures of everyday reasoning, but their connections with ideological contexts, other professional perspectives and scientific disciplines as well.

Keywords: institutional context, critical-repair procedure, neighbourhood, common (everyday) reasoning, shifting (displacement) senses

Katarzyna Grzeszkiewicz-Radulska
Dr, adiunkt, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki, Poland
e-mail: katarzyna.radulska@gmail.com

Aneta Krzewińska
Dr, adiunkt, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki, Poland
e-mail: anetak@uni.lodz.pl

O TYM, JAK NAPISAĆ BIOGRAFIĘ NAUKOWĄ (ŁÓDZKA SZKOŁA METODOLOGICZNA)

Z pewnością nie jest prawdą, że jesteśmy autonomicznymi podmiotami poznającymi. Ale nie jest też prawdą, że nie jesteśmy w stanie przewyżczać i ograniczać uwarunkowań społecznych w żadnej sferze działalności intelektualnej.

Stefan Amsterdamski [1994]

Streszczenie

W artykule zostały omówione dwie kwestie. Po pierwsze, przedstawiono cechy łódzkiej szkoły metodologicznej, które świadczą o tym, że tę grupę skupionych wokół Jana Lutyńskiego i Zygmunta Gostkowskiego oraz współpracujących ze sobą socjologów można uznać za szkołę naukową. W tym celu prześledzono, które z cech definicyjnych charakteryzujących szkoły naukowe (czyli posiadanie genealogii, czasu, miejsca, samoświadomości, wspólnoty poglądów (rdzeń ideowy, rdzeń metodologiczny) oraz pism, stylu i światopoglądu) przynależą łódzkiej szkole metodologicznej. Wykazano, że opisywana w artykule grupa badaczy–metodologów większość tych cech posiada. W drugiej części artykułu poddano analizie proces zdobywania oraz status zgromadzonych materiałów, które posłużą do napisania biografii tej szkoły naukowej. Zaprezentowano szereg problemów epistemologicznych, metodologicznych i etycznych napotykanych przez socjologów chcących zajmować się pisaniem biografii swojego środowiska naukowego, innych badaczy, ważnych uczonych, mistrzów. Przeanalizowano status zastanych i wywołanych źródeł informacji o łódzkiej szkole metodologicznej, rolę, miejsce i wpływ socjologa–biografa oraz jego „powinności” w stosunku do biografowanych, informatorów dostarczających materiałów, jak i do czytelników – odbiorców biografii.

Słowa kluczowe: szkoła naukowa, łódzka szkoła metodologiczna, biografia tematyczna, biografia naukowa

HOW TO WRITE A SCIENTIFIC BIOGRAPHY (THE LODZ METHODOLOGICAL SCHOOL)

Abstract

This paper discusses two related issues. Firstly, the attributes of the Lodz methodological school are presented, which confirm that the group of cooperating scientists who gathered around Zygmunt Gostkowski and Jan Lutyński could be considered a scientific school. In the course of the paper defi-

nitional features of scientific schools (genealogy, time, place, self-awareness, unity of general views, i.e. core ideas and core methodology, and papers, style and world view) characterizing the Lodz methodological school are discussed, and it is proved that the group of researchers-methodologists discussed are endowed with the majority of those features. The second part of the article analyzes the process and status of collected materials which will serve as the basis for writing a biography of this scientific school. It examines a range of epistemological, methodological and ethical dilemmas encountered by sociologists who intend to write a biography of their scientific community, other scientists, influential academics, and masters. It also analyzes the status of existing and generated sources of information concerning the Lodz methodological school; the role, place and impact of the sociologist-biographer and their obligations towards the heroes under consideration, informers providing materials, as well as readers – receivers of the biography.

Keywords: scientific school, Lodz scientific school, thematic biography, scientific biography

Krzysztof Tomanek

Dr, adiunkt, Instytut Socjologii, CAQDAS TM LAB

Uniwersytet Jagielloński, Poland

e-mail: k_tomanek@wp.pl

Grzegorz Bryda

Dr, adiunkt, Instytut Socjologii, CAQDAS TM LAB

Uniwersytet Jagielloński, Poland

e-mail: grzegorz.bryda@uj.edu.pl

ODKRYWANIE POSTAW DYDAKTYKÓW ZAWARTYCH W KOMENTARZACH STUDENCKICH. ANALIZA TREŚCI Z ZASTOSOWANIEM SŁOWNIKA KLASYFIKACYJNEGO

Streszczenie

Wykorzystanie wiedzy o semantyce, pragmatyce wypowiedzi i logice powiązań pomiędzy elementami wypowiedzi pisemnych w połączeniu z technikami z obszaru Text Mining to nowe podejście w analizie danych jakościowych. Wymaga ono integracji wiedzy z różnych obszarów nauki, m.in. socjologii, językoznawstwa, NLP (*Natural Language Processing*), logiki, statystyki. W efekcie tej fuzji możliwe jest budowanie słowników klasyfikacyjnych wspomagających proces analizy i odkrywania wiedzy w dużych zbiorach tekstów, komentarzy. Ta perspektywa wywodzi się z tradycyjnej metody służącej opracowaniu treści, jest jednak mniej czasochłonna, a jej rozwiązania służyć mogą w analizie treści jeszcze nie eksplorowanych. Celem artykułu jest przedstawienie trzech różnych podejść metodologicznych w analizie danych tekstowych opartych na wykorzystaniu słownika klasyfikacyjnego w odkrywaniu typów postaw dydaktyków scharakteryzowanych w studenckich komentarzach zawartych w ocenach zajęć dydaktycznych za lata 2008–2013 na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W artykule pokazujemy przykłady klasyfikacji i ich wyniki, podkreślając wady i korzyści zastosowanych podejść. Zaprezentowane zostały także podstawowe miary opisujące trafność klasyfikacji. Analiza wielowymiarowa wykonana została z zastosowaniem takich technik, jak: miara podobieństwa wypowiedzi tekstowych, analiza dendrogramowa, analiza korespondencji.

Słowa kluczowe: słownik klasyfikacyjny, analiza opinii, text mining, metody klasyfikacji wypowiedzi, analiza treści, mixed methods.

EXPLORING ATTITUDES OF EDUCATORS BASED ON STUDENTS COMMENTS. CONTENT ANALYSIS USING A CLASSIFICATION DICTIONARY

Abstract

The use of knowledge about the semantics and pragmatics of speech and the logic of connections between elements of written statements, in combination with techniques from the Text Mining field, constitutes a new approach in qualitative data analysis. It requires the integration of knowledge from different fields of science i.e. sociology, linguistics, NLP (*Natural Language Processing*), logic and statistics. As a result of this union is possible to build classification dictionaries that support the process of analysis and knowledge discovery in large text collections. This perspective is derived from the traditional method of content analysis, but is less time-consuming and its solutions can be

used in the analysis of contents that have not yet been explored. This article presents three different methodological approaches in the analysis of textual data, based on classification using a dictionary to discover the types of attitudes of academic teachers, as characterized by student's comments in teacher course evaluations at the Jagiellonian University in Krakow for the period 2008–2013. In this paper we show examples of a students' comments dictionary-based classification and the results, highlighting the advantages and benefits of applied approaches. Moreover we present basic measures describing the accuracy of such classification and multivariate analysis techniques, such as similarity measures in text analysis, hierarchical cluster analysis and correspondence analysis.

Keywords: dictionary – based classification, opinion analysis, text mining, content analysis, mixed methods.

Katarzyna Szkaradnik
 Mgr, Wydział Filologiczny, Instytut Nauk o Literaturze Polskiej
 Zakład Historii Literatury Poromantycznej
 Uniwersytet Śląski w Katowicach, Poland
 e-mail: kasiorek1987@tlen.pl

**W „MECHANIZMACH SWOICH CZASÓW”.
 O NAPIĘCIACH MIĘDZY PERSPEKTYWĄ
 PRYWATNĄ A IDEOLOGICZNĄ W TEKSTACH
 JANA SZCZEPAŃSKIEGO, JANA WANTUŁY
 I JÓZEFA PILCHA**

Streszczenie

Temat artykułu stanowią dynamiczne relacje między perspektywą prywatną a ideologiczną, jakie pojawiają się w tekstach socjologa Jana Szczepańskiego oraz bibliofilów i historyków amatorów Jana Wantuły i Józefa Pilcha. Wymienione postacie łączy pochodzenie z ewangelickich rodzin chłopskich z Ustronia na Śląsku Cieszyńskim i więzi rodzinno-przyjacielskie, a zinternalizowane w dzieciństwie wzory kulturowe przejawiają się w ich tekstach i wpływają na treść obydwu perspektyw. Ideologia bowiem jest w artykule rozumiana nie tylko jako doktryna narzucona np. przez władze PRL, lecz jako zespół poglądów służących orientowaniu zbiorowego działania. Z takiego stanowiska autorka przygląda się zarówno dziennikom, wspomnieniom, listom, jak artykułom i esejom bohaterów szkicu, aby udowodnić brak odpowiedniości: zapiski osobiste – perspektywa prywatna, publikacje – ideologiczna. Rozważa najpierw kwestię prawdy diarystyki, cele pisania dzienników oraz zależność ich treści od zamierzonego wykorzystania np. w publikacjach. Szczepański, Pilch i Wantuła nie tylko zawarli w oficjalnych wydawnictwach wizje rzeczywistości niezupełnie zgodne z oficjalną ideologią, ale przede wszystkim w ramach owej ideologii krzewili ideologię przez siebie wybraną. Mobilizowali społeczeństwo do dbania o dobro wspólne przez rzetelną pracę, gospodarność, oszczędność itp., wiążąc te cechy z etosem protestanckim i cieszyńskim. Na koniec autorka wskazuje, jak teksty bohaterów artykułu oraz ich biografie symboliczne są obecnie używane do kształtowania wspólnoty lokalnej w ich rodzinnych stronach.

Słowa kluczowe: autobiografizm, dzienniki, ideologia, Śląsk Cieszyński, Jan Szczepański, Jan Wantuła, Józef Pilch

**“THE MECHANISMS OF THEIR TIMES” – THE TENSIONS
 BETWEEN PRIVATE AND IDEOLOGICAL PERSPECTIVES IN THE WORKS
 OF JAN SZCZEPAŃSKI, JAN WANTUŁA AND JÓZEF PILCH**

Abstract

The subject of this article is the dynamic relations between the private and ideological perspectives which appear in the works of sociologist Jan Szczepański, as well as book-lovers and historians Jan Wantuła and Józef Pilch. The figures were colligated by a background, namely evangelical peasant families in Ustroń in Cieszyn Silesia, and also family ties and friendship. The cultural patterns assimilated by them in childhood are manifested in their texts and influence the character of the perspectives mentioned. In this article an ideology is understood not only as a doctrine imposed, for example, by the Polish People's Republic's authorities, but as a combination of beliefs serving

to orient collective activities. From this viewpoint the article explores the diaries, memoirs, letters, articles and essays of this study's heroes to show the lack of an connective thread in the paradigm: personal notes – private perspective; publications – ideological perspective. Firstly, the article examines the question of diaries' truth, the aims of journal writing, as well as the dependence of its content on planned uses, including in publications. Szczepański, Pilch and Wantuła not only offered visions of reality contained in official publications which were not completely in line with the official ideology, but above all as part of this ideology they promoted an ideology chosen by them. That is, they mobilized the society to care for the common good by means of solid work and thriftiness, what they associated with their Protestant and Cieszyn Silesia ethos. Then the article demonstrates how the texts of this article's heroes and their symbolic biographies are being used to shape the local community in their homeland at the present time.

Keywords: autobiographism, diaries, ideology, Cieszyn Silesia, Jan Szczepański, Jan Wantuła, Józef Pilch

KRZYSZTOF ROSA

Dr, adiunkt, Katedra Nauk Humanistycznych, Zakład Socjologii

Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Poland

e-mail: ksor8@wp.pl

LISTY POŻEGNALNE NIEDOSZŁYCH SAMOBÓJCÓW. ANALIZA TREŚCI

Streszczenie

Artykuł ma dwa cele. Główny to analiza treści listów pożegnalnych osób, które próbowały odebrać sobie życie. Ich autorami byli pacjenci hospitalizowani w Klinice Toksykologii Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi po samobójczym zatruciu, najczęściej lekami.

Stosując analizę jakościową treści opisano zawartość listów. Wyróżniono różne kategorie treści analizowanych dokumentów osobistych, m.in. adresatów listów, sposób, w jaki ich autorzy interpretowali przyczyny swojego samobójczego zachowania, komunikaty skierowane do najbliższych, samoocenę aktu samobójczego. Opisano także motywy napisania listu oraz ich formę.

Zwrócono także uwagę na problem wiarygodności analizy takich dokumentów jako metody stosowanej w badaniach suicydologicznych oraz wskazano różne perspektywy teoretyczne w suicydologii w odniesieniu do przydatności wykorzystania listów samobójców w analizie zjawiska samobójstwa.

Drugi cel to przedstawienie najistotniejszych społecznych czynników ryzyka zachowań samobójczych w oparciu o trzy współczesne, socjologiczne perspektywy analizy takich zachowań (model społecznej integracji, model modernizacji, model kulturowych norm, wartości i postaw).

Słowa kluczowe: próba samobójcza, list niedoszłego samobójcy, list samobójcy, analiza treści

SUICIDE NOTES LEFT BY PERSONS ATTEMPTING SUICIDE. A CONTENT ANALYSIS

Abstract

The paper presents two issues. First it offers an analysis of the content of suicide notes left by people who attempted to take their lives. Their authors were hospitalized in The Toxicology Clinic of The Nofer Institute of Occupational Medicine in Łódź after their suicidal intoxication, usually with drugs. Using the qualitative analysis technique, we describe the content of the letters, distinguishing various categories of the content of personal documents, such as: addressees of the letters; authors' interpretations of the reasons for their suicidal behaviors; messages addressed to relatives; and self-assessment of their suicidal acts. We also describe the motives for writing the letters and their form. We next discuss the problem of the reliability of such documents as a method for conducting in suicidological research. Moreover, we indicate different theoretical perspectives in suicidology concerning the usefulness of suicide notes in the analysis of suicides.

Secondly, the text refers to the most fundamental social factors underlying suicidal behaviors, which factors are based on three modern sociological perspectives of suicidal behavior analysis (the model of social integration, the model of modernization, the model of cultural norms, values and attitudes).

Keywords: suicidal attempt, suicide notes left by a person who attempted suicide, suicide note, content analysis